

Catalogarea de la TINLIB la ALEPH

Catalogarea, ca disciplină biblioteco-economică, face parte din grupul activităților tehnice de prelucrare a informațiilor bibliografice. Scopul catalogării îl constituie realizarea unui sistem de cataloage (tradiționale și on-line) care să ofere cât mai diverse puncte de acces în căutarea și regăsirea documentelor. Realizarea acestui proces prevede respectarea anumitor reguli și norme predefinite în standardele internaționale în vigoare.

Procesul de informatizare a început în anii 90 ai secolului trecut, în baza formatului specializat de bibliotecă MARC, ce acoperea doar parțial unele funcții specifice bibliotecii: catalogare, abonare, achiziții, OPAC, organizând un sistem modern polifuncțional. După anul 1990, strategia de dezvoltare a Bibliotecii a înscris ca obiectiv prioritar modernizarea activității și serviciilor oferite utilizatorilor. Implementarea tehnologiilor noi oferă un șir de oportunități ce țin nemijlocit de calitatea serviciilor informaționale prestate utilizatorilor. De aceea managerii Bibliotecii întotdeauna au fost în căutarea unui program mai avansat, dotat cu variantă de rețea integrală. Proiectul de informatizare ABUB-SOROS, prezentat la concursul lansat de Fundația SOROS în anul 1998 și implementat în anii ce au urmat, a înscris Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți printre primele biblioteci din Moldova, dotate cu hardware modern și software TINLIB – versiunea 280 mai apoi 380, 410.[1]

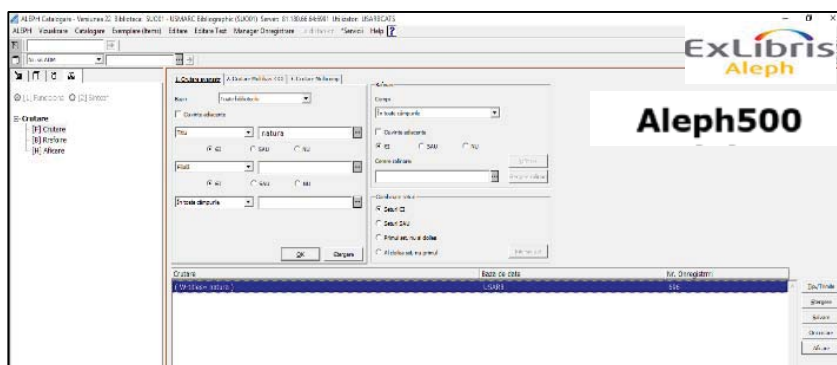

Lina MIHALUȚA Adella CUCU

Abstract

A huge amount of work was carried out by librarians and information manager concerning ALEPH software implementation. This article describes only part of the experience of moving from one cataloguing software to another, steps and current concerns of specialists in performing the process of creating a shared catalog.

Keywords: *cataloguing, bibliographic records, ALEPH, integrated library system, authority files, authority files, fields and subfields, collective catalog, Web Opac.*

Informatizarea serviciilor de bibliotecă este un proces de mare complexitate și performanță pentru specialiști, întrucât biblioteca este o instituție a informației cu documente, procese specifice de prelucrare complicate și activități variate. În anul 2013, șapte biblioteci universitare din Moldova și-au unit efortul în Proiectul MISISQ (Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor), coordonat de partenerii europeni de la Biblioteca Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania pentru crearea sistemului integrat de bibliotecă și de îmbunătățire a serviciilor de informare pentru studii de calitate în universitățile din Republica Moldova. Obiectivul de bază fiind crearea catalogului unic partajat prin implementarea softului ALEPH. Acest catalog partajat a devenit un instrument de căutare și regăsire a informației bibliografice existente în mai multe biblioteci universitare din Moldova. [2] Sistemul integrat de bibliotecă ALEPH furnizează bibliotecilor unelte eficiente, ușor de utilizat și proceduri ce vin în întâmpinarea cerințelor tot mai mari din domeniu în prezent, cât și în viitor.

Sistemul cuprinde următoarele module:

- Achiziție/Seriale
- Catalogare
- Circulație
- Modulul OPAC – Web (Online Public Acces Catalog), prin care utilizatorii au acces la informațiile cuprinse în baza de date.
- PRIMO

În continuare ne vom referi, cu precădere, la Modulul Catalogare și anume la etapele de implementare în Biblioteca Științifică USARB. Utilizând Modulul Catalogare, personalul bibliotecii poate crea înregistrări bibliografice pentru toate tipurile de resurse. Zonele ISBD (International Standard Bibliographic Description - Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată) corespund câmpurilor și subcâmpurilor formatului MARC 21, al cărui scop este facilitarea schimbului internațional de date bibliografice.

Prima prezentare de lucru în softul ALEPH a avut loc în anul 2015, în cadrul trainingului organizat pentru specialiștii din Republica Moldova de la **Biblioteca**

Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania - partenerii și coordonatorii europeni ai proiectului MISISQ.

Pentru integrarea într-un catalog unic a fost necesară o amplă minuțioasă pregătire a bazei de date, creată în TinLib, expedierea acesteia către partenerii de la ExLibris (Compania producătoare a softului ALEPH) pentru convertirea ulterioară. Acest proces reprezintă convertirea datelor stocate într-un anumit format către un alt format fără a pierde acuratețea datelor. Cu regret însă, cât de atent nu ar fi lucrat bibliotecarii și informaticienii, oricum au fost și mai sunt unele imperfecțiuni și probleme de rezolvat.

În cadrul întrunirilor Grupului de lucru, la nivel național, au fost abordate diverse subiecte ce țin de descrierea și catalogarea diferitor tipuri de resurse: *monografii, conferințe, seriale, multimedia, publicațiilor în mai multe volume, analelor* etc. La fel și prezentarea corectă a elementelor bibliografice în câmpurile și subcâmpurile corespunzătoare ale formatului MARC 21.

Deciziile luate în cadrul ședințelor de lucru sunt orientate spre o catalogare uniformă a resurselor la nivel de consorțiu. Sesiunile de training din cadrul proiectului pentru Modulul Catalogare au fost benefice bibliotecarilor-catalogatori, care mai târziu au instruit personalul la locul de muncă în vederea acumulării cunoștințelor de utilizare a Modulului: *metode de accesare, creare, editare și salvare a înregistrărilor, crearea / redactarea vedetelor de subiect; creare/editare holdings, metode de corectare, precum și alte funcții de catalogare.*

Pentru implementarea Modulului de catalogare bibliotecarii bălțeni au realizat un șir de lucrări atât la nivel de consorțiu cât și instituțional.

La nivel de consorțiu: Participare la indentificarea întrebărilor și problemelor comune ale modulului Catalogare și expedierea către partenerii de la ExLibris pentru soluționare a subiectelor despre:

- stabilirea principiilor de acordare a drepturilor și nivelurilor pentru catalogatori în procesul de creare a înregistrărilor în catalogul colectiv;
- elaborarea și redactarea unei liste co-

mune cu termenii utilizați pentru marcarea *Funcțiilor responsabilităților*; *Mediu*; *Tip publicație* pentru a fi setate în sistem și validate în procesul de catalogare;

- utilizarea uniformă a cotei de raft și a vedetei de subiect;
- expedierea listei de abonamente la reviste și ziare;
- studierea modalității de catalogare a resurselor multivolume;
- stabilirea modalității de redactare a vedetelor de subiect, creare de holdings;
- stabilirea machetelor de catalogare pentru diferite tipuri de resurse;
- determinarea câmpurilor și subcâmpurilor pentru fișierul de autoritate *autori persoane fizice* etc.

La nivel instituțional, de asemenea, a fost creat un grup de lucru pentru Modulul Catalogare, care a fost preocupat de verificarea și identificarea neconformităților, rezolvarea problemelor și corectarea datelor convertite:

- crearea filialelor/colecțiilor și siglelor de localizare a documentelor în ALEPH;
- stabilirea parolilor de lucru în Modulul Catalogare pentru bibliotecarii-catalogatori;
- eliminarea exemplarelor și a titlurilor scoase din circulație;
- redactarea corespondenței cu reprezentanții Companiei ExLibris în vederea rezolvării unor probleme ce au apărut după convertirea bazelor de date, cu exemple concrete din cele două formate Tinlib și ALEPH;
- elaborarea și setarea în câmpul *Statistici* a disciplinilor de studiu conform planului de învățământ USARB pentru determinarea ulterioară a dotării lectoratelor;
- stabilirea statutului pentru fiecare exemplar;
- particularitățile de utilizare a câmpului 9XX (experiența bibliotecii).

O preocupare importantă a catalogatorilor este *Fișierul de autoritate vedetele de subiect*, care are o deosebită importanță în căutarea și regăsirea informației. Construirea *vedetelor de subiect* trebuie realizată în corespundere cu tezaurele de descriptori

aplicați în activitatea bibliotecilor : EuroVoc, AgroVoc, Mech, RAMEAU ș. a. La nivel de consorțiu acest proces trebuie realizat uniform, respectând deciziile luate în cadrul ședințelor.

Nu mai puțină importanță o are și fișierul de autoritate *autori persoană fizică*. Pentru completarea/construirea unui fișier cât mai perfect a fost convenit asupra câmpurilor și subcâmpurilor obligatorii : forma preferată a numelui autorului; formele nepreferate ca vedetă a numelui autorului; date biografice ale autorului; domeniul de activitate, ocupația, titluri profesionale, locul de exercitare a profesiei.

La moment, preocupările catalogatorilor / clasificatorilor sunt nu numai catalogarea curentă a resurselor achiziționate, dar și redactarea adecvată a înregistrărilor convertite.

Prioritățile Modulului Catalogare:

- posibilitatea definirii câmpurilor locale pentru catalogarea tuturor tipurilor de resurse;
- verificarea și validarea automată a înregistrărilor, pe măsură ce acestea sunt salvate și generează mesaje de avertizare și de eroare;
- permisiunea de a separa baza de date bibliografică de baza de date de autorități și administrarea lor individuală;
- afișarea, selectarea și completarea automată a informațiilor importate din fișierul de autoritate în câmpurile descrierilor bibliografice în momentul catalogării unui document;
- posibilitatea de trimitere de tip „vezi” în *fișierul autorități*;
- vizualizarea înregistrărilor în Web OPAC ;
- validarea datelor din câmpuri și subcâmpuri, semnalând erorile de completare;
- modificarea înregistrărilor din bazele de date cu ajutorul câmpurilor și subcâmpurilor;
- menținerea automată a legăturii între fișierul de autoritate și înregistrarea bibliografică;
- salvarea înregistrărilor bibliografice pe PC-ul local în momentul pierderii conexiunii cu serverul;
- crearea de rapoarte și statistici în timp real.

Macheta câmpurilor pentru crearea unei înregistrări bibliografice noi

LDR

008

Record status (05)	<input type="text" value="n"/>	Type of record (06)	<input type="text" value="a"/>	Introducere în fișier (caută) (00-05)	<input type="text" value=""/>	Tipul studiului/publicației (06)	<input type="text" value="s"/>
Bibliographic level (07)	<input type="text" value="m"/>	Type of control (08)	<input type="text" value=""/>	Data 1/Data început (09-10)	<input type="text" value="2016"/>	Data 2/Data sfârșit (11-14)	<input type="text" value=""/>
Character coding scheme (09)	<input type="text" value="a"/>	Type of control (08)	<input type="text" value=""/>	Loc publicare (15-17)	<input type="text" value="rum"/>	Butăvăli (19-21)	<input type="text" value="a"/>
Descriptive cataloging form (10)	<input type="text" value="i"/>	Encoding level (17)	<input type="text" value="7"/>	Public țintă (22)	<input type="text" value=""/>	Format unitate (23)	<input type="text" value="r"/>
		Linked record requirement (19)	<input type="text" value=""/>	Natura contribuției (24-27)	<input type="text" value=""/>	Publicații guvernamentale (28)	<input type="text" value=""/>
				Lucrări conferință (29)	<input type="text" value="0"/>	Aniversare (30)	<input type="text" value=""/>
				Index (31)	<input type="text" value="0"/>	Neapărat (32)	<input type="text" value=""/>
				Pictură (33)	<input type="text" value="0"/>	Biografie (34)	<input type="text" value=""/>
				Limba (35-37)	<input type="text" value="rum"/>	Înregistrare modificată (35)	<input type="text" value=""/>
				Sursa catalogare (39)	<input type="text" value="d"/>		

Catalogare soft ALEPH

LDR	0000nam^a22^***7i^4500
001	002512485
005	20161003090948.0
008	160930s2016^***my^a^***^1^1^***mu ^d
020	a 978-9975-89-029-8
024	a 001
040	a USARB
041	a rum
	a rus
080	a 001.891(478)(082)=135.1=161.1
080	a 378(478)(082)=135.1=161.1
111	2 Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective, conferință națională
	2
	d 2016
	c Chișinău
245	00 Conferința națională cu participare internațională Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Instituțiilor de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei. Ediția a 2-a, 29-30 septembrie 2016, Bălți
	c coordonator (editor): Valeriu Capcelea ; colegiul redacțional: Ion Gagim [et al.]
260	a Bălți
	b [s.n.]
	c 2016
300	a 314 p.
	b il., tab., fig.
380	a Conferință/Congres/Colocviu/Simpozion
504	a Bibliogr. ascunsă
500	a Antetit.: Filiala Bălți a Acad. de Științe a Moldovei, Agenția de Dezvoltare Regională Nord, Univ. de Stat "Alecu Russo" din Bălți, Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp "Seclecția"
546	a Texte în lb. rom., rusă
530	a Disponibil și online
650	14 Știință
	x Conferințe
650	14 Cercetări științifice
	z Republica Moldova
650	14 Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți
	v Conferințe
650	14 Publicații USARB, USARU
700	1 a Capcelea, Valeriu
	4 coord.
	4 ed.
700	1 a Gagim, Ion
	4 red.
700	1 a Gavdruc, Ion
	4 red.
700	1 a Cnjanaru, Inga
	4 red.
710	2 a Academia de Științe a Moldovei
710	2 a Agenția de Dezvoltare Regională Nord
	b Filiala Bălți
710	2 a Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți
710	2 a Instituția Publică Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp "Seclecția"
856	41 u http://linread.usarb.md.8888/linread/fulltext/capcelea/sliinta2.pdf
	z ORA USARB
999	a Total ex.: dou(d)-1 (USARB)
BAS	a USARB
OWN	a PUBLIC

Implementarea software specializat de bibliotecă în bibliotecile universitare din RM

Magazin bibliologic nr. 1-4 | 2016

Conferință

Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective, conferința națională (2; 2016; Bălți). Conferința națională cu participare internațională *Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective*: consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Instituțiilor de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei. Ediția a 2-a, 29-30 septembrie 2016, Bălți / coordonator (ed.) Valeriu Capcelea; colegiul de redacție: Ion Gagim [et al.]. -Bălți : [s.n.] , 2016.- 314 p. : tab., fig., diagr.- ISBN 978-9975-89-029-8

Antetit.: Filiala Bălți a Acad. de Științe a Moldovei, Agenția de Dezvoltare Regională Nord, Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Inst. de Cercet. pentru Culturile de Câmp „Selecția”; Texte: limba. română, rusă; <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/capcelea/stiinta2.pdf>.

Referințe bibliografice:

1. MIHALUȚA, Lina. Catalogarea în contextul integrării bibliotecilor moderne. În: Magazin bibliologic. 2005, nr.3/4, pp. 70-72.
2. Modern Information Services for Improvement Study Quality [on-line]. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <http://misisq.usmf.md/index.php/ro/procese>.

Concluzii

Complet integrat, Programul ALEPH este un sistem on-line, bazat pe tabele de parametri, cu ajutorul cărora poate fi adaptat cerințelor specifice bibliotecii ce utilizează sistemul. Modificările pot fi făcute chiar de către bibliotecarii instituției beneficiare. Posibilitatea realizării unor rețele de biblioteci constituie un argument important în alegerea ALEPH-ului. Din momentul instalării și configurării tuturor tabelor programului ALEPH, toate modulele sunt accesibile și pot fi utilizate în funcție de capacitatea de adaptare și eforturile fiecărei biblioteci. Catalogarea partajată/colectivă a documentelor contribuie la accesul mult mai rapid al utilizatorilor la informația solicitată prin multiplele posibilități de căutare pe care le oferă platforma PRIMO.